

værende Fideicommissbesidder, naar han beslutter sig til at sælge. Og denne Præmie skænkes altsaa, saavidt jeg forstaaer Sagen, med specielt Hensyn til og under Forudsætning af, at det øvrige foreliggende Forslag vil særdeles bidrage til at fremme Selveiendom, og at det tilstrækkeligt varetager de øvrige Fideicommissberetigedes Interesse. Det vil altsaa fremme Selveiendom — ja! i en vis yderst indskrænket Forstand: det vil nemlig tilveiebringe et Slags Mulighed af, at Selveiendom i sin Tid engang kan fremkomme. Thi videre seer jeg dog virkelig ikke, at man kommer derved, at det fideicommissariske Baand paa Lehnsgodsset ophæves, saa at det tillades den nuværende Besidder at sælge det bort, og Godset altsaa kommer paa samme Fod som alle øvrige Godsbestikkelser ere i dette Sted, det er paa den Fod, at det er muligt, at det ved nyt Salg og ved senere Foranstaltninger i sin Tid kan gaae over til at blive Selveiendom. Men det er, saavidt jeg veed, ikke derom Talen er, naar man sædvanlig taler om at befordre Selveiendom. Da er, troer jeg, Mening den, at man vil befordre den i Modsatning til Fæstevæsenet, og ikke, at man vil gjøre dette lille Stridt dertil, at man sørger for, at der fremkommer noget mere Fæstegods, som, naar ellers Forholdene maatte gestalte sig derefter, engang i sin Tid atter fra Fæstegods kunde gaae over til at blive Selveiendom. Det er altsaa, saavidt jeg skønner, ifkun denne blotte Mulighed, der skal tilveiebringes for, at Selveiendom skulde kunne udvikle sig. Og denne Mulighed, den skal nu udvikles paa de nuværende Fæstere. Beskøftning, saa godt som jeg er istand til at forklare mig denne Sag. Jeg maa nemlig ganske holde mig overbevist om Rigtigheden af, hvad der af den ærede 4de Landsstingsmand for 8de Valgtreds (Voigt) er blevet bemærket, at det er en Fæstebonde ingenlunde tjent med, at man — efter at han har erhvervet sig Fæstegaarden paa et af de sluttede Godser og under et Lehn, paa et Grevskab, for Exempel, hvor han havde den Forestilling, at det vilde blive saaledes for bestandigt, — nu paa een gang sælger en Fraction, en Brøk af dette Grevskabs Gods bort og derved sælger ogsaa hans Gaard bort til en Anden, til hvem han

træder i et ganske andet Forhold, end han stod til Lehnbesidderen i sin Tid, da han tog Fæste paa Grevskabet, eller hvad Godset forresten hedder, og som ganske anderledes, just fordi han erhverver det ved Handel og maa betale det saa dyrt, som den anden Part kun kan drive det op, vil føle sig opfordret til paa alle Maader at bringe det Øverste ud deraf, men derimod paa ingen Maade at gjøre nogen Opoffrelse for ham eller vise nogen Begunstigelse imod ham. Det er bitterligt, at i Almindelighed har Fæstebonden havt nogen Fordeel, og i mange Tilfælde ikke ringe Fordeel af, at Godset var i en stadig nedarvet Besidders Hænder, og denne har han i mine Tanker en Ret til, idetmindste en Rimelighed for at turde regne paa at skulle vare hans Tid ud. Den bliver han nu stuppet for, og falder med Gæt i en ganske anden Giers Hænder, som ikke har Anledning eller Opfordring til at tage Hensyn dertil, ligesom han da ikke paa juridisk Maade kan tvinges til noget Saadant. Og forresten vil man ifkun gjøre Fæstebønderne det Gode, saavidt jeg forstaaer Forslaget, at man vil, ifølge § 6, tilstaae dem den Smule Begunstigelse, — vel at mærke, ikke paa dens Beskøftning, som sælger til dem, og som gjør den store Gevinst, men paa den Tredies Beskøftning, som hedder Staten, — at eftergive Noget af de Afgifter, som ved andre lignende Transactioner skulle svares til den. Hvor store eller smaa disse ere, derom har jeg ikke noget klart Begreb; jeg skal derfor ikke videre yttre mig derom. Kun synes det underligt, at Staten, som er den uskyldige Trediemand ved denne Leilighed, skal komme til at betale en lille Douceur til Fæstebonden, for at det ikke skal synes, at han er gaaet ganske tom fra den hele Handel. — Og saa ere vi ved den anden Side af Sagen, det er Fideicommissernes Interesse, der skal være bevaret. Men, inden jeg yttre mig om, hvorledes det synes mig, at man vil bevare den, tør jeg maasse med to Ord udtale mig om Fideicommisset i Almindelighed og deres Forhold til Grundlovens § 98. Saavidt jeg forstaaer denne Paragraph, og saavidt Andre, der vistnok ere bedrede i Sagerne end jeg, have hjulpet mig til at forstaae den, handler § 98 ingenlunde